

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Шилова Л.І.

Донецький національний технічний університет

Розглянуті роль і значення вдосконалення системи оцінювання знань для забезпечення високої якості освіти і конкурентноздатності випускників. Проведений порівняльний аналіз шкали оцінок традиційної системи і ECTS. Поставлена проблема погодженості систем оцінювання і запропоновані заходи щодо її вирішення.

Реалізація положень Болонської декларації передбачає ряд заходів, серед яких важливе місце займає впровадження в систему вищої освіти Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). На основі результатів використання цієї системи Європейська асоціація університетів головною метою ECTS визначила забезпечення прозорості і порівнянності програм навчання студентів в університетах різних країн і сприяння визнанню кваліфікації випускників.

Основним структурним елементом ECTS вважається навчальний кредит як одиниця вимірювання виконаної студентом роботи з окремої дисципліни. За своєю сутністю і змістом кредит характеризує навчальне навантаження, до якого відносяться лекції, семінарські і практичні заняття, консультації (тьюторіали), контрольні роботи, реферат, самостійна робота студента, що контролюється, іспити і заліки та інші форми оцінювання. Зарахування кредитів студенту здійснюється тільки за умови, якщо оцінка його роботи не є нижче від задовільної. Для цього студент повинен виконати всі вимоги і всі види робіт при вивченні дисципліни, що підтверджується відповідними формами оцінювання.

В цих умовах значно підвищується складність проблеми формування системи об'єктивного оцінювання рівня засвоєння студентом теоретичних знань та здобутих практичних навичок з кожної дисципліни навчальної програми.

Традиційно зміст вітчизняної системи оцінювання у вищих навчальних закладах полягає у кількісній визначеності успішності студентів. Для цього кожний кількісний рівень має відповідати повному критерію оцінки. Найбільш поширеною є система, в якій передбачається чотири рівня оцінки.

Оцінку “відмінно” отримує студент, який вміло, правильно і творчо застосовує теоретичні знання, використовує міжпредметні зв'язки при вирішенні конкретних завдань, демонструє вміння виконувати правильні розрахунки і складати правильні таблиці, формулює самостійні висновки. Крім цього, завдання з кожного виду навчального навантаження дисципліни мають бути виконані з обґрунтуванням послідовності їх здійснення і логічно завершені. Відповіді студента в усіх видах повинні

бути грамотними і відповідати вимогам культури ділового мовлення.

Оцінка “добре” виставляється студенту, якщо оцінюваний вид роботи виконаний в повному обсязі з незначними помилками, які не змінюють суті завдання. Зміст роботи має свідчити про вміле і правильне застосування теоретичних знань, обгрунтоване використання міжпредметних зв'язків при його виконанні, вміння виконувати правильні розрахунки з незначними неточностями, що суттєво не впливають на результат роботи. Відповідь має відповідати вимогам і правилам культури ділового мовлення.

Рівень знань оцінюється як “задовільно”, якщо теоретичних знань недостатньо для вмілого і творчого застосування їх при виконанні завдання і для використання міжпредметних зв'язків. Підтвердженням недостатності знань є допущені помилки у розрахунках, порушення логіки і послідовності у роботі, незавершеність висновків, незначні порушення правил культури ділового мовлення.

Оцінка “незадовільно” доцільна в тих ситуаціях, коли робота виконана зі значними помилками і свідчить про незнання більшої частини програмного матеріалу. При цьому допущені суттєві помилки в розрахунках, таблицях і викладенні змісту роботи, відсутня логіка і порушена послідовність у виконанні роботи, також висновок або відсутній, або сформульований неправильно.

Таким чином, за певний рівень знань та умінь, який виявляється в процесі проведення підсумкових контрольних заходів з кожної дисципліни, утворюється відповідний кількісний еквівалент. Перевагами кількісної визначеності оцінки слід вважати її спрямованість на стимулювання студентів в бажанні отримувати вищу оцінку та можливість прозорого визначення свого рейтингу.

Застосування Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS) обумовлює необхідність узгодженості шкали оцінок, тому що сучасні умови освітньо-навчального процесу проявились і в особливостях системи і критеріїв оцінки не тільки в кожному навчальному закладі, а й в окремих дисциплінах, що вивчаються студентами різних спеціальностей в університеті. Такі особливості знайшли відображення у різноманітті шкали оцінок, аналіз яких свідчить про те, що значна кількість діапазонів у шкалі призводить до зниження об'єктивності оцінки у зв'язку із недостатньою обгрунтованістю критеріїв. В той же час невеликий діапазон оцінок знижує роль і значення функції ранжування студентів за середньою оцінкою.

Система ECTS не вимагає і не означає заміни системи оцінювання знань, яка склалась у ВНЗ, оскільки передбачає її використання в ситуації, коли студент вирішує за певних умов продовжити навчання в іншому університеті, або коли необхідно оцінити і встановити рівень кваліфікації випускника.

Шкала оцінювання ECTS передбачає п'ять прохідних рівнів оцінок:

A – “відмінно” – відмінне виконання з незначними помилками;

B – “дуже добре” – вище середніх стандартів, але з деякими

помилками;

С – “добре” – в цілому змістовна робота зі значними помилками;

Д – “задовільно” – чітко зі значними недоліками;

Е – “достатньо” – виконання відповідає мінімальним критеріям;

FX – “незадовільно” – необхідна ще певна робота для зарахування кредиту;

F – “незадовільно” – потребується велика робота в майбутньому (обов’язковий повторний курс) [1, с. 66].

Порівняння і аналіз існуючої системи оцінювання і системи ECTS дозволяє сформулювати задачі, які необхідно вирішити для забезпечення погодженості шкали оцінок.

По-перше, необхідно обґрунтувати та визначити інтервали п’яти прохідних рівнів в балах тієї шкали оцінок, яка використовується в університеті. Для вирішення цієї задачі необхідно розрахувати кількісне значення довжини інтервалу в балах на основі максимальної і мінімальної позитивної оцінки, що застосовуються у ВНЗ. Потім необхідно встановити кількісну величину кожного прохідного оціночного рівня, яка характеризується граничними значеннями у вигляді початку і закінчення, а також серединою інтервалу як кількісним параметром. В результаті кожному прохідному рівню оцінки шкали ECTS буде відповідати значення оцінки університету, яке дорівнює кількісній величині середини інтервалу.

По-друге, розробити методику перезарахування оцінок. В такій методиці необхідно визначити наступні характеристики для перезарахування оцінок з однієї шкали оцінювання до іншої:

- кількісна характеристика рівневих прохідних оцінок за шкалою ECTS (А, В, С, Д, Е) через кількісне значення середин інтервалів кожного з них;
- довжина інтервалу “і” у балах, яка може дати змогу визначити будь-яку кількість балів наступним чином: кількісна оцінка за шкалою ECTS (А, В, С, Д, Е) $\pm (0,1 \div 0,5)_i$.

По-третє, розробити для свого університету доповнення до шкали оцінювання ECTS у вигляді єдиної форми виставлення оцінок в академічних довідках, в якій використовується літерна позначка відповідної оцінки прохідного рівня шкали оцінок у системі ECTS (А, В, С, Д, Е), довжина інтервалу оціночного рівня та частка довжини інтервалу від 0,1 до 0,5.

Виконання цих робіт дозволить встановити стабільні показники для перезарахування оцінок студентам, що будуть відповідати вимогам шкали оцінювання ECTS.

Перелік посилань

1. Реализация основных принципов Болонской декларации в высших учебных заведениях Украины экономического профиля: Материалы регионального

научно-методического семинара, 23 апреля 2004г. – Донецк: ДонГУЭТ, 2004. – 98с.